

Herman Wijffels 22 september te gast in Hilversum

‘In een komend beloofd land zijn aarde en mens met elkaar in balans’

‘Het grote thema van onze tijd is de onbalans tussen natuur en mensheid. In één jaar verstoken wij een hoeveelheid fossiele stoffen gelijk aan wat in twee miljoen jaar is gevormd. Als de aarde is uitgeput houdt alles op. Het herstel van het draagvlak van de aarde hoort op alle terreinen leidend te worden. Wij moeten nu volop investeren in de overgang naar een duurzame economie en samenleving. En het goede nieuws is dat we over de kennis en de technologie beschikken die dat mogelijk maken.’

Aan het woord is Herman Wijffels. Joep Mourits sprak met hem over zijn aanstaande lezing in de Hilversumse Bethlehemkerk. Niet lang geleden verscheen het boek ‘De gulden snede’. Het boek is een hartstochtelijk pleidooi voor een ecologische en sociale omslag.

Waarom heb je de uitnodiging van de Hilversumse kerken aangenomen?

‘Ik ben in mijn tachtigste levensjaar en blijf me ontwikkelen. Daar ben ik blij om. Ik wil blijven bijdragen aan het versterken van het besef dat wij mensen in balans moeten komen met de natuur. Een uitnodiging van kerken neem ik graag aan omdat ik ervan overtuigd ben dat deze omslag niet mogelijk is zonder spiritualiteit. Ik zou willen dat wereldreligies daaraan nu belangrijke impulsen geven zoals paus Franciscus met zijn encycliek ‘Laudato Si’.

De Bijbel en het taoïsme inspireren mij. De Tao zegt dat de weg die een mens zelf in zijn leven gaat, het belangrijkste is. Elke stap op die weg doe je zorgvuldig en weloverwogen. De Bijbel biedt belangrijke waarden als menselijke waardigheid en rentmeesterschap. Alles op de wereld komt uit dezelfde bron. Ik ervaar de Bijbel als het grote verhaal waarin mensen telkens op weg gaan naar een beloofd land.’

Wat wordt de inhoud van je lezing op 22 september?

‘Graag wil ik inzichten delen over de transities die nodig zijn om in balans te komen met de natuur en met elkaar. En hoe we dat kunnen bereiken. Dan gaat het over onze energiehuishouding, onze landbouw en ons voedsel, de aanwending van kapitaal, de overgang naar een circulaire economie en betere sociale verhoudingen. Tegelijk wil ik ingaan op het grote belang van spiritualiteit als mededragers van de noodzakelijke omslag.

‘De gulden snede’ verscheen vlak voor de coronapandemie. Heeft de pandemie jouw visie op de noodzakelijke omslag veranderd?

‘Nee, zeker niet. De pandemie heeft nog meer duidelijk gemaakt dat er evenwicht nodig is tussen individuele vrijheid en collectief belang. Covid laat ons zien dat onze individuele vrijheid niet onbeperkt is en dat er een groter collectief belang is. We dragen mondkapjes vooral om anderen te beschermen. We werken thuis om anderen te beschermen. Het is een grote oefening in herbalanceren tussen individuele vrijheid en het instandhouden van het gemeenschappelijke goed van onze gezamenlijke gezondheid en gezondheidszorg.

Het is precies zo met het bewaren van de aarde. Dat vraagt eveneens om afwegingen tussen individuele vrijheid en collectief belang. Het gaat om het verbinden van individualiteit met het

gemeenschappelijke. De pandemie heeft dit besef voor velen vergroot. Juist omdat deze ervaring zo dicht bij mensen zelf is gekomen.'

In je boek zeg je dat in Nederland het klimaatdebat het debat over ecologie heeft gekaapt. Wat bedoel je daarmee?

'In Nederland klinkt vooral dat de klimaatdoelen van Parijs veel geld gaan kosten. Daarnaast leeft de angst dat kosten niet eerlijk over de Nederlandse bevolking worden verdeeld. Dit frame is bijzonder ongelukkig. In mijn opvatting zijn wij, dankzij het benutten van fossiele energie, erin geslaagd om tot een technologische ontwikkeling te komen die het mogelijk maakt de energie te benutten die grenzeloos ter beschikking komt via onder meer zon en wind. Dat maakt dat we kunnen werken vanuit een positief perspectief in plaats van een negatief frame. Het maakt bovendien dat we deze nieuwe 'overvloed' kunnen aanwenden voor mensen die het het meeste nodig hebben, bijvoorbeeld in het verbeteren van slechte woningen.

Met een positief frame wordt het eenvoudiger niet de klimaatdoelen voorop te stellen maar juist wat er nodig is voor biodiversiteit en het draagvlak van de aarde. Want dat is de discussie. Hoe voorkomen we wat er ecologisch aan de hand is: overbelasting, uitputting en vervuiling van onze natuurlijke hulpbronnen, van lucht, water en bodem, ontbossing, verzilting en verwoestijning. Hoe zorgen we ervoor dat de intelligente mens niet boven en naast de natuur staat maar er een integraal onderdeel van is.'

Wijffels gaf leiding aan onder meer de Rabobank en de Sociaal Economische Raad, werkte bij de Wereldbank en als hoogleraar. Hij vervulde tal van commissariaten bij internationale ondernemingen. Regelmatig wordt van hem gezegd: 'De beste premier die Nederland nooit gehad heeft'.

Lezing op woensdagavond 22 september, daags na Prinsjesdag, om 20u00 in de Bethlehemkerk, op uitnodiging van De Kapel en de Bethlehemkerk.

Wilma de Rek, De gulden snede: Herman Wijffels over een economie die werkt voor mens en aarde; ISBN 978 94 638 2055 4